

Streib doporučoval rozšíření těchto pseudo-průbězských kontaktů. Současně odsoudil vytváření segregovaných sídlišť pro staré lidi (tzv. golden old village); nazval je „geriatrickým ghettym“.

A. F. Serenko a G. I. Čeregorocev z Ústavu sociálního zabezpečení v Moskvě upozornili na demografické trendy v Sovětském svazu, podle nichž v roce 1980 bude v SSSR 60 miliónů lidí starších 60 let a v roce 2000 to bude více než 80 miliónů lidí. Proto je třeba, aby tento úsek života neznamenal výřazení, ale byl plný sociálních hodnot. Protože v pokročilém stáří není již možno ovlivňovat dynamické stereotypy lidí, je třeba upravit pracoviště tak, aby byla vhodná i pro stárnoucí a již v této době průběžně staré lidi zaškolovat. Sovětský svaz plánuje další rozšíření výhod pro pracující penzisty, jako například kratší pracovní dobu, delší dovolenou, bezplatný otop, osvětlení, popřípadě i zcela bezplatné bydlení.

Předseda mezinárodní organizace sociálních gerontologů Francouz J. A. Huet přednesl značně poeticky formulovaný a filosoficky zaměřený referát, v němž poukázal na to, že čas i prostor mají své zákonitosti, jimž je třeba přizpůsobit způsob života. Prostor je mobilní, není omezen, čas je imobilní a je omezen. Člověk je současně vždy integrován v rovině biologické, psychologické a sociologické a v triangulárním ekologickém systému. Jestliže se nepodaří nalézt způsob života odpovídající všem těmto rovinám, dojde k patologickému procesu stárnutí, což je právě problém moderní doby.

Socioložka Berenice L. Neugartenová z university v Chicagu upozornila na tradiční vázanost sociálního statusu na věk a z toho vyplývající deautorizaci starých lidí. Vyšší životní standard ovlivnil příznivě život člověka a prodloužil průměrný věk lidí; tak se — vzhledem k historickým trendům — velmi náhle, bez přípravy prostřednictvím tradice nebo změn v hodnotové orientaci, objevil v moderní společnosti vysoký počet starých lidí. Vzniká antagonismus mezi mladými a starými (zvláště pro jejich vysoké příjmy a politickou moc — tzv. „senior power“). Vytvářejí se nové formy generačního boje a různé druhy segregace mladých i starých. Autorka se ptá, zda by nebylo správné nazývat tento stav a tento rozpor „ageismem“ a zda není od společnosti přímo riskantní takto prodloužovat lidský život a tím náhle narušit proporcionalitu. Řešení vidí jediné v multidisciplinárním přístupu, v úzké spolupráci biologických a sociálně vědních oborů.

Vedle uvedených referátů byla na konferenci přednesena řada dalších vědeckých sdělení (více než 200) týkajících se sociální gerontologie. Vzhledem k rozsahu této informace se však omezíme na anotaci příspěvků z ČSSR. V sekci věnované *demografii stáří*, v sekci *longitudinálních výzkumů a sociálního zabezpečení* byly předneseny referáty pracovníků federálního ministerstva práce a sociálního zabezpečení, Výzkumného ústavu sociálního zabezpečení, Experimentálního ge-

rontologického střediska při I. interním oddělení Thomayerovy nemocnice a Ústředí zdravotnické statistiky. Námětem vědeckých sdělení byly výsledky výzkumu o postojích vůči stárnoucím, přehled o sociálním zabezpečení a specifiku potřeb starých lidí, o projektu výzkumu stárnoucích před penzionováním a po penzionování a o demografických ukazatelích, které spousovlivňují vznik chronických onemocnění. Referáty z Československa byly vědeckým fórem kladně přijaty a opětně se prokázalo, že vědci z naší země mají pozitivní výsledky i v tomto oboru gerontologie.

Organizace kongresu v Kyjevě měla vysokou úroveň, na čemž měla zásluhu především hostitelská země.

Nedostatkem většiny příspěvků na téma sociální gerontologie byla malá teoretičnost; většina sdělení vycházela z dílčích, empirických výsledků. Nebyl bohužel přednesen ani jeden referát nastiňující nějakou obecnou, teoretickou koncepci a na tento námět — obecná koncepce sociologie stáří — se nerozvinula ani diskuse. Jen v referátech vědců ze socialistických zemí se jasně objevila jednotná koncepce aktivního, angažovaného stáří a jasná zaměřenost na co nejděší zajištění pracovní kapacity stárnoucích a vytvoření pracovních i sociálních podmínek, které by umožnily zapojení stárnoucích do pracovního procesu a současně maximálně respektovaly jejich fyzická specifika.

Nina Matulová

Sociální a ekonomické faktory v rozvoji prostitučního chování u žen

V nedávné době bývaly za hlavní motiv prostituce žen považovány ekonomické příčiny. Ke klasickým pracím v německé literatuře lze počítat názory Augusta Bebela [1] a Alfreda Blascha [2]. Tyto názory měly své závažné opodstatnění, vycházející z analýzy vztahů v kapitalistické společnosti. Také někteří klasikové sexuologického výzkumu považovali na základě svých průzkumů ekonomické příčiny prostituce za významné. Havelock Ellis [3] uváděl, že nezaměstnanost a nízké mzdy ve velkých městech vedou k rychlému narůstání prostituce. Prostitutky se často rekrutují z prostředí, kde ženy mají nejnížší platy jako služebné, tovární dělnice, číšnice. Blascho a Hirschfeld [4] uvádějí mnohé případy prostitutek, které původně pracovaly jako dělnice a dostávaly přitom vysloveně hladové mzdy.

Přestože životní podmínky naší současné společnosti se pronikavě liší od podmínek kapitalistické společnosti, rozhodli jsme se sledovat možné sociálně ekonomické vlivy při rozvoji odchýlného chování žen.

Výzkum prostitučního chování jsme realizovali u souboru 100 žen a výsledky jsme srovnávali s obdobnými šetřeními u stejného počtu žen dobře sociálně adaptovaných. Podrobnější charakteristiky souboru a metody výzkumu jsme uvedli ve svých předchozích dílčích řešeních tohoto problému. [5].

Výsledky výzkumu

Finanční poměry v rodinách, kde zkoumané ženy vyrůstaly, byly u plně poloviny průměrné (srovnávací skupina 48 %). Další třetina vyšetřovaných vyrůstala v celkem dobrých poměrech (32 % proti 39 % srovnávací skupiny) a pouze necelá pětina označila sociální poměry ve svém dětství za špatné (18 % proti 13 % ve srovnávací skupině). Ekonomické poměry v rodinách se u obou souborů prakticky nelišily.

Více než polovina rodin (56 % zkoumaného souboru) žila v jedné místnosti (u srovnávací skupiny 47 %), a 23 % žen bydlilo nejen v jedné místnosti s ostatními, ale nemělo ani svou vlastní postel. Proti srovnávací skupině však nebyl praktický rozdíl, 21 % žen tohoto souboru žilo ve stejných podmínkách. 32 žen z této skupiny žilo v dobře situovaných rodinách, kde měly děti samostatnou místnost, zatímco u prostitutek měla podobné podmínky pouze pětina. Rozdíly mezi soubory však ani v tomto směru ještě statisticky významné nejsou.

Převážná většina žen obou zkoumaných skupin pocházela z poměrně malých rodin, měly nejvýše dva sourozence. Ve srovnávacím souboru to bylo přes polovinu žen (53 %), u zkoumaného souboru 43 %. Necelá jedna třetina prostitutek byla jedináčky, stejně jako ve srovnávací skupině (27 % zkoumané skupiny a 28 % srovnávací skupiny). Z početnějších rodin pocházelo 30 prostitutek a 19 žen srovnávacího souboru. Rozdíl mezi oběma soubory co do počtu sourozenců není také statisticky významný, i když se v rodinách, z nichž prostitutky pocházejí, projevuje trend mít více dětí. Je zajímavé, že tento trend je nejsilnější v I. skupině žen (20–24letých) — tudíž nejmladších. U nich je také statistický rozdíl už vysoký, P se blíží 0,005.

Pouze 10 žen ze srovnávacího souboru mělo otce etyliky, zatímco u prostitutek tomu tak bylo ve 32 % případů. Pijáctví u obou rodičů jsme zjistili ve 3 případech. Rozdíl abúzu alkoholu u rodičů obou souborů je vysoce statisticky významný, P je 0,005. Největší trend k pijáctví zjišťujeme opět u rodičů I. skupiny — u nejmladší věkové kategorie žen (17 % zkoumaného souboru proti 5 % srovnávací skupiny). Statistická významnost je na 0,5 % hladině ($P > 0,005$).

Zabývali jsme se nejenom sociálně ekonomickými faktory, ve kterých naše probandky vyrůstaly, ale zájmemo nás rovněž jejich aktuální ekonomické a společenské postavení.

Skoro tři čtvrtiny probandek (73 %) byly v kritické době bez zaměstnání. Naproti tomu skoro dvě třetiny žen srovnávací skupiny byly zaměstnané (62 %). Z prostitutek bylo zaměstnáno pouze 21 %. Rozdíly jsou obrovské, statistická významnost je hluboce pod 0,5 % hladinou. Šest probandek udalo, že jsou v domácnosti. Ze srovnávací skupiny bylo v domácnosti 38 %, takže žádná z žen nebyla bez zaměstnání. Přes 40 % (42) prostitutek přiznávalo, že jsou stále bez zaměstnání nebo vysloveně fluktuují. Dalších 31 % střídalo zaměstnání alespoň občas.

I když tři čtvrtiny zkoumaných žen nepracovalo, polovina z nich se domnívala, že jsou slušně finančně zajištěny (u srovnávací skupiny 88 %). Občasné finanční potíže mělo 17 zkoumaných žen a 5 žen ze srovnávacího souboru. Rozdíl je statisticky vysoce významný $P > 0,01$. Na časté finanční nesnáze a dluhy si stěžovala jedna třetina vyšetřovaných, ale jen 7 žen srovnávacího souboru. I zde bylo $P > 0,005$.

Stejně vysoce statisticky významné rozdíly jsme shledali v bytových poměrech srovnávaných souborů: 52 žen srovnávací skupiny mělo svůj byt, z probandek pouze 15 žen ($P > 0,005$); 22 % prostitutek bylo naprosto bez bytu; ve srovnávacím souboru to byly jen 3 ženy ($P > 0,005$). Ostatní ženy srovnávací skupiny žily buď u svých rodičů, nebo u rodičů manžela vesměs v jedné místnosti se svým manželem. Samostatnou místnost, i když ve společném bytě, mělo 22 % prostitutek. Zbytek bydlil u rodičů, u bývalého manžela nebo milence či v podnájmu u kamarádek, ale vždy s někým ve společné místnosti. Tedy pouze 37 % prostitutek mělo své soukromí — vlastní místnost.

Polovina zkoumaných žen byla bezdětná (ve srovnávací skupině to bylo v kritické době 69 % žen, které však při vyšetřování v prenatálních poradnách byly v té době všechny gravidní). 43 % prostitutek měly 1–2 děti (srovnávací skupina 30 %), 7 % dokonce více než 2 děti (pouze 1 žena ze srovnávací skupiny).

Blíží analýzou jsme zjistili, že ani jedna žena ze zkoumaného souboru se o své děti plně nestarala a nevychovala je, ač k nim měla vždy jistý citový a romanticko-sentimentálně laděný vztah. Děti byly v péči buď jejich rodičů, bývalého manžela, dětského domova nebo u cizích lidí. Jen menšina vyšetřovaných žen na děti přispívala alespoň občasné, nepravidelně je vídala nebo jim psala. Většinou však tyto ženy toužily po dalším dítěti, které by ovšem při svém životním stylu opět nebyly schopny vychovávat.

Vzhledem k tomu, že nejčastěji bývá prostitute definována jako chování charakterizované častými a nevybíravými pohlavními styky s více partnery, bez citového vztahu a za úplatu nebo dary, snažili jsme se u zkoumaných žen zjistit, zda a jak byly od mužů za sexuální styk odměňovány. Protože podle § 203 trestního zákona ten, „kdo se soustavně vyhýbá povinné práci a opatřuje si prostředky k obživě prostitucí, hrou nebo jiným nekalým způsobem, bude potrestán odnětím svobody až na 2 léta“ pro trestný čin přiznivnictví, museli jsme počítat s tím, že ženy nebudou v tomto směru zcela upřímné. Proto jejich výpovědi uvádíme pouze jako ilustrativní doklad.

Ve 45 případech ženy popřely jakékoli dárky od partnera po sexuálním styku, 10 jich připustilo pouze květiny nebo pohoštění (zejména šlo o večeře a alkohol). Intimní styk, po němž následovala různá forma odměny, přiználo 42 zkoumaných žen. Ve 4 případech byl dárkem šperk, 9 žen udalo, že dostávaly

nějaké součásti oblečení, a 29 žen přiznalo, že přijímaly peníze.

Ze zkoumaného souboru nebyly dosud pro příživnictví ani pro jiný delikt trestány tři čtvrtiny žen. Zbývající čtvrtina byla již soudně trestána.

Diskuse a závěr

Naše studie neprokázala podstatnou odlišnost ekonomických faktorů (při srovnání s tzv. normální populací), které by mohly působit na odchýlné utváření osobnosti prostitutek v době dětství. V tom se naše výsledky liší od údajů starších českých autorů i soudobých autorů, kteří zkoumají prostituci v kapitalistickém hospodářském systému.

Finanční poměry rodin, z nichž vyšly naše probandky, se nijak nelišily od poměrů srovnávací skupiny. I když bytové podmínky, ve kterých dívky vyrůstaly, byly dost špatné, ukázalo se, že ve velmi podobných podmínkách vyrůstaly i ženy srovnávací skupiny, které se však dobře společensky adaptovaly. Statistické rozdíly mezi oběma soubory byly v této souvislosti nevýznamné.

Převážná většina žen obou souborů pocházela z malých rodin, kde nebyly více než 3 děti. V obou souborech byla asi třetina jedináčků. Pouze u nejmladší skupiny zkoumaných žen (20–24letých) jsme zjistili vyšší trend k většímu počtu sourozenců. U této skupiny žen byl také zjištěn statisticky významný výskyt chronického etylismu otců a ojediněle i matek. Vyšší počet sourozenců a alkoholismus otců byl nejvýznačnější okolností v dětství více než poloviny zkoumaných matek.

Aktuální ekonomické společenské postavení probandek ukázalo výrazné odlišnosti od normálních žen stejného věku. Proti ženám srovnávacího souboru, které byly v drtivé většině zaměstnané (dvě třetiny) a zbytek byl v domácnosti (jedna třetina), byly tři čtvrtiny zkoumaných žen bez zaměstnání. Udávaly často, že je zaměstnání netěší, mnohdy je střídají, a bylo zřejmé, že zaměstnání jim slouží pouze jako krycí rouška. Ojediněle jsme zjišťovali, že jsou tzv. v domácnosti. Vzhledem k zjištěným nevyrovnaným a konfliktním vztahům v jejich manželstvích (viz [6]), se lze domnívat, že i jejich údaje o práci v domácnosti jsou pouze zastíracím manévrem.

Přestože tři čtvrtiny probandek byly v době výzkumu bez pracovního poměru a pouze desetina jich žila v manželství, polovina jich udávala, že se cítí dobře finančně zajištěna. Je možno se proto domnívat, že u některých žen s prostitučním chováním je prostitute nejenom vedlejším, ale přímo hlavním zdrojem jejich finančního zajištění. Tento zdroj je však značně nejistý, a protože jde o ženy se sklonem k lehkomyšlnosti, k sobě málo kritické, které nepamatují na budoucnost [5], dostávají se často do finančních nesnází a dluhů. Nelze se proto domnívat, že by ženy zkoumaného souboru prostituci zrovna „bohatly“. I když tyto ženy mají v naší společ-

nosti stejnou pracovní příležitost jako jiné ženy, není pro ně pravidelně zaměstnání dost přitažlivé.

Naše probandky nesetrvávají ani v zaměstnání, ani v manželství a nemají rovněž tendenci budovat si trvalý domov. Více než pětina souboru zkoumaných žen vůbec nebydlela a pouze 15 % mělo vlastní byt. Proti srovnávacímu souboru měly vlastní byt statisticky významně méně často. Jejich vztah k bydlení a tvorbě životního prostředí obřazuje jejich vnitřní neklid, tékavost a duševní nevyrovnanost, jak uvádí také Origlia [7] a Rudlová [8].

Výsledky celého našeho výzkumu žen s prostitučním chováním nás přesvědčily, že pro rozvoj jejich odchýlného společensky nežádoucího chování jsou významné zejména dva faktory.

První z nich představuje jejich osobnost [5]. Ve zkoumaném souboru bylo 60 % žen intelektově subnormálních, z toho 35 % debilních. Nadprůměrný intelekt byl zjištěn ve zcela ojedinělých případech. Jde o osobnosti málo kritické, s projevy přehnaného sebevědomí a s asociálními postoji vůči společnosti.

Druhým významným patogenetickým faktorem byly vlivy rodinného prostředí [9]. Téměř třetina zkoumaných žen vyrůstala bez otce a více než třetina žila v dětství v disharmonických vztazích. U celé třetiny otců těchto žen šlo o chronické etyliky, v 16 % byla u jejich rodičů zjištěna kriminalita.

Při našem výzkumu jsme nemohli potvrdit, že by se ekonomické faktory, zejména v době jejich dětství, mohly uplatňovat jako jedna z hlavních příčin vzniku a rozvoje jejich prostitučního chování. Socio-ekonomická nevyrovnanost těchto žen v době dospělosti se nám jevila jako jeden z příznaků celého komplexu jejich anomální osobnosti.

Ženy zkoumaného souboru lze právem považovat za jedince socio-sexuálně deprivované.

Jsmo si vědomi, že námi zkoumaný soubor 100 žen s prostitučním chováním byl souborem vybraným, a můžeme se domnívat, že výběr postihl zejména ty ženy, které svým způsobem života jsou nejsnadněji vystaveny stíhání orgány VB a představují „nižší úroveň“ prostitutek. Jsme však přesvědčeni, že právě tato část prostitučních žen vyžaduje zvýšenou pozornost a péči společnosti už jenom proto, že může být svým chováním pro společnost nejvíce závadná.

LITERATURA

- [1] Bebel, A.: *Žena a socialismus*. Praha, 1962.
- [2] Blaschko, A.: *Prostitution*. In: Handbuch d. Staatswiss., 3. Aufl., Bd. 6. Jena 1910.
- [3] Ellis, H.: *Geschlecht und Gesellschaft*, Bd. II. H. Kurella, Würzburg 1911.
- [4] Hirschfeld, M.: *Geschlechtskunde*, Bd. III. Stuttgart 1930.
- [5] Šipová, I.—Nedoma, K.: *Osobnost socio-sexuálně deprivovaných žen*. Časopis lékařů českých. 109, 1970, 609–613.
- [6] Nedoma, K.—Šipová, I.: *Heterosexuální*

- vztahy žen s prostitučním chováním. Čs. psychiat., 68, 1972, 1.
- [7] Origlia, D.: *Indagine psicologica sulla personalita della prostituta*. Roma 1950.
- [8] Rudlová, B.: *Problém prostitute z psychiatrického hlediska*. Kandidátská práce, 1964.
- [9] Šipová I.—Nedoma, K.: *Rodinné prostředí v dětství u socio-sexuálně deprivovaných žen*. Čs. psychiatr., 68, 1972, v tisku.

I. Šipová — K. Nedoma

Gangy „profesionálních“ zločinců v USA

V USA není zločinnost okrajovým sociálním jevem, nýbrž vyznačuje celkový způsob života určité velmi početné a stále vzrůstající sociální skupiny — zločinců z povolání. Nabývá takového rozsahu a hraje takovou roli v životě společnosti, že lze dokonce formulovat tezi o neúplnosti a nedostatečnosti rozboru sociální struktury současné společnosti v USA, který by opomíjel tuto sociální skupinu. Proto je užitečné seznámit se se stupněm a formami institucionalizace zločinnosti v USA.

Vývoj zločinnosti v USA ve dvacátém století prošel až dosud třemi etapami [1:4—5]: 1. Nejříve to bylo období před první světovou válkou, kdy převládal tzv. konvenční zločin, jako je individuální páchaní krádeží, loupeží, násilných útoků atd.

2. Druhou etapu představovalo období mezi dvěma světovými válkami, pro něž byl typický tzv. těžký zločin, jako je vyděračství velkého rozsahu, gangsterství a organizovaná zločinnost.

3. Třetí etapa, začínající rokem 1940 a trvající dosud, je charakterizována fantastickým rozmachem organizované zločinnosti a vytvářením „velkých podniků“ zaměřujících se na prostituci, hazardní hry, zločinnost v „bílých límečcích“, vyděračství a politickou korupci. I objem všech dalších trestných činů se v tomto období značně zvětšil a dosáhl nebyvalé výše.

Typickým rysem americké zločinnosti je již po několik desetiletí jednak skutečnost, že se v ní uplatňují daleko nejvýraznějším způsobem tzv. „profesionální“ zločinci,¹ jednak to, že je to především organizovaná zločinnost — forma gangů v místním měřítku a „agregátů“ v měřítku celostátním. Objasňme si nejdříve termín „profesionální“ zločinec a řekněme si, jak se takový zločinec „rodí“ a jak se zařazuje do zločinného podsvětí.

R. S. Cavanová [2:125—126] uvádí, že jsou nejméně čtyři momenty, které odlišují „profesionální“ zločince od ostatních (jako jsou např. zločinci příležitostní, epizodičtí, návykoví či lidé špatně adaptovaní):

1. „Profesionální“ zločinec si obstarává životní prostředky výlučně páchaním zločinů, takže trestná činnost je jeho denní, plně ho zaměstnávající aktivitou.

2. „Profesionální“ zločinec si osvojuje určitou dovednost, nutnou k trestné činnosti, a směřuje ke specializaci ve smyslu páchaní určitého druhu zločinu.
3. „Profesionální“ zločinec uspořádává celý svůj život tak, že vše podřizuje kriminální aktivitě, zaměřené na obstarávání peněz.
4. „Profesionální“ zločinec se stává členem zločinného světa a přijímá jeho sociální status.

Zajímá nás nyní otázka, jak se vyvíjí takovýto typ zločince. Barnes a Teeters [1:70] říkají, že zločinec prodělává pozoruhodnou transformaci osobnosti od malého delikventa v „profesionálního“ zločince. Rozhodujícím momentem působícím „progresivně“ v tomto vývoji je uspokojení z pozice, kterou jedinec získává v podsvětí svou „úspěšnou trestnou činností“.

Cavanová uvádí šest stupňů vývoje zločinné osobnosti:

1. Prvním krokem je přijetí hochů či dívek v preadolescenci do skupiny (u hochů gang, u dívek nejčastěji klika), jež nepodléhá žádné kontrole. Členové skupiny žijí ještě doma a počáteční fáze činnosti skupiny nemusí mít ještě delikventní ráz. Teprve později — zvláště pod vlivem starších jedinců — gangy sílí, vedou boj s jinými skupinami a stávají se pro okolí stále nepříjemnějším faktorem.

2. Ve druhé fázi vývoje (zvláště s přibývajícím věkem jednotlivých členů) se gangy dostávají na okraj trestné činnosti. Jejich jednání je čím dál nebezpečnější a stává se středem pozornosti bezpečnostních orgánů a jiných institucí.

3. Další fáze vývoje je charakterizována rozšířením aktivity na delikventní poli. Hoši (dosud ještě školou povinni) si „vypůjčují“ motorová vozidla, aby se na nich projeli, provádějí vloupání nebo páchají kapesní krádeže a záškoláctví (do té doby občasně) se stává chronickým. V motivaci se uplatňuje touha po dobrodružství.

4. V tomto stadiu sice již dochází k trestání hochů a dívek pro krádeže, záškoláctví, špatné chování atd., celkový přístup k delikventům je však ještě tolerantní a opatření se omezují na probaci, tj. dozor úředních osob, ukládání důtek a jiná výchovná opatření, aniž jsou činěny takové zásahy, které by mohly delikventní aktivitu účinněji ovlivnit.

5. V dalším stadiu navazují hoši styky se staršími, zkušenými osobami kriminální povahy. Stávají se jejich „učedníky“, plní nejdříve menší úlohy v rámci větší trestné činnosti a osvojují si techniku určitého typu zločinu. U dívek vývoj probíhá velmi často tak, že se dostávají do styku s muži, s nimiž společně žijí, nebo začínají provádět prostituci, resp. tuto formu obživy kombinují s krádežemi. Mnohdy se dívka provdá za kriminálního individuum a vřazuje se aktivně do jeho společnosti.

¹ Tato skupina pachatelů představuje mezi zločinci značnou část. Zatímco v r. 1955 bylo mezi osobami odsouzenými federálními soudy v USA 65% recidi-

vistů, v polovině 60. let jich bylo již více než 70 % (Gercenzon, A. A.: *Kriminologija*. Moskva 1968, s. 195.)